

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

40. De Verborum significatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

§1 *Secundus effectus est prohibitio Divinorum Officiorum, tam Sacrificii Missæ, quam aliarum publicarum orationum in Ecclesia. d. c. si sententia. h. tit. in 6. Circa hoc tamen, ne homines ex causa interdicti penitus à rebus Divinis alienentur, moderatio Juris antiqui facta est in c. nlt. Eod. in 6, ubi interdicto locali generali (non speciali) conceditur imprimis, ut in Ecclesiis, & Monasteriis, etiam interdicto comprehensis, Missæ, & Divina Officia celebrari possint, & debeant, januis tamen clausis, & submissâ voce sine pulsu campanarum, exclusis excommunicatis, & interdictis laicis, etsi personaliter interdicti non sint. Clem. 3. h. tit. Præterea in Festivitatibus primariis, Natalis Domini, Paschatis, Pentecostes, & Assumptionis B. V. (quibus ex concessione Martini V. & Eugenii IV. additur Festivitas Corporis Christi cum sua octava, teste Covar. in c. alma mater. p. 2. §. 5. num. 1.) conceditur etiam publicè & solemniter celebrari Divina, admissis quoque interdictis Laicis, modò interdicto causam non dederint, itque altari non appropinquent. Zoësius h. t. n. 140.*

§2 *Tertius effectus est, privatio sepulturæ Christianæ. d. c. quod in se. de Pœn. & remiss. Hinc in interdicto locali nemini conceditur sepultura in loco Sacro interdicto, nisi Clericis personaliter non interdictis, per xxv. cit. Cæterùm hi effectus hodie post constitutionem Martini V. Ad evitanda, non consequuntur, nisi à Judice Ecclesiastico censura interdicti contra personam, locum, vel communitatem fuerit ante publicata, & denunciata.*

§. IX.

§3 *Affinis interdicto est cessatio à Divinis, quæ ob enormem injuriam Ecclesiæ, vel honori Divino illatam olim fieri solebat, de qua textus est in c. 11. de Spons. & Clem. 1. h. t. Non tamen est censura, sed prohibitio merè localis, non continens personalem aliquam pro-*

hibitionem. Verùm hujus cessationis, imò & interdicti hodie rarus usus est, de quibus plura Covar. loc. cit. p. 2. per totam.

TITULUS XL.

De Verborum significatione.

SUMMARIUM.

1. Quid sit Verborum significatione? 2. Quotuplex? 3. Utilitas notitia Verborum. 4. Materia Verborum significationis sunt res significatae. 5. ubi 10. Proponuntur sex regula circa Verborum intelligentiam. 11. Quis finis Verborum significationis.

Colophonem Libris Decretalium imponunt duo Tituli generales: nempe de Verborum significatione, & de Regulis Juris, §. I.

Definitur verborum significatione, quòd sit genuinus, ac legitimus vocum, & dictionum sensus.

§. II.

Dividitur verborum significatione in propriam, non propriam, & impropriam, seu abusivam. Henric. Hahn in observat. ad Wesenbec. in ff. lib. 1. tit. 3. n. 8. ubi propterea verbum, quod plures habet significationes, & in ambas partes agi potest, ambiguum dicit, seu quasiambivium, eò quòd in ambas vias ferat, & in bivio quodammodo ponat. Arnold. Corvin. ad ff. de V. S. in rubr. V. significatione. ubi asserit, verbum aliquod quatuor modis accipi posse: propriè, & impropriè, ex usu loquendi, & per interpretationem, clarèque singula distinguit.

§. III.

Causa efficiens verborum significationis, allqua ratione dici possunt jurium interpretes, quibus familiare, non prius ad rerum manifestationem progredi, quam verborum, ac nominum onomatologiam, & significatio-

nem

nem investigaverint; idque non sine fructu, cum in materiis juridicis etiam quaestiones de nomine laepe sint maximi momenti, & ab eorum resolutione frequenter pendeant decisiones aliæ gravissimæ, ut post alios notat Clariss. D. D. Braun in *sua Jurisprud.* p. 1. c. 1. §. 1. n. 1. & Clariss. P. Jacob. Wex de *Sponsalib.* p. 1. §. 1. n. 2.

§. IV.

4 *Materia*, seu *objectum* Verborum significationis sunt res, quarum significandarum gratiâ nomina & verba reperta sunt. l. 7. §. 2. ff. de *superlect. leg.*

§. V.

5 *Formam* verborum significationi tribuunt sequentes regulæ.

Prima est; verba accipiendâ sunt secundum mentem, & intentionem proferentis, quia non sermoni res, sed rei est sermo subiectus. c. 6. h. t. & plerumque, dum proprietates verborum attenditur, sensus veritatis amittitur. c. 8. Eod. Unde in fraudem legis atque ad eam etiam contra legem committere censetur, qui verba secutus contra voluntatam Legislatoris facit. l. 30. ff. de *Legib.* Quod intelligendum, quando de mente loquentis ex subiecta materia, aut ex fine, & ratione principaliconstat. d. c. 6. h. t. l. 67. ff. de *Reg. Jur.* aliâs in dubio à verbis recedendum non est. l. non aliter 69. ff. de *Legat.* 3. c. ex *liveris de Sponsal.* Reverendiss. Christoph. Priggl in *Man. pract. de Appell.* Observ. 6. n. 17.

6 *Secunda* regula est: verba generalia generaliter sunt intelligenda. l. 1. §. *generaliter.* ff. de *Legat. praestand.* Hinc privilegium concessum à Papa percipiendi fructus beneficiorum pro relevatione oneris debitorum comprehendit beneficia tam majora, quam minorâ, ac proinde nomine beneficiorum veniunt etiam majora juxta c. *tua nobis.* 32. hoc tit. Hinc & illud communiter jactatum axioma

juris: *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.* l. de *pretio.* & ibi Bartol. ff. de *Publiciana.* Nisi generalitatem verborum coarctari suadeat subiecta materia. l. 3. §. *si quis heredi.* ff. de *Statu lib.* quamobrem restringenda sunt verba generalia, si alioquin tollerent gratiam jam datam, vel alius indebitè damnum pateretur, vel dispositio redderetur nulla, & actus petiret per c. *paratus.* 2. causâ 23. q. 1. & c. *sicut.* 5. h. t. in 6. Oldrad. *consl.* 288. per tot.

Tertia Regula est: verba intelligenda sunt cum effectu, & ita, ut aliquid operentur, nec sint superflua. l. 1. §. *hac autem.* ff. *Quod quisque juris c. si Papa de Privil.* in 6. c. *Abbate.* 25. h. t. Quæ regula procedit tam in legibus interpretandis, quam in testamentis, instrumentis, & attestacionibus: item procedit tam in odiosis, & poenalibus, quam in sententiis, privilegiis, & rescriptis Principum, imò in his verba sunt potius improprianda, ut operentur aliquid, quam quòd sint superflua, & sine effectu, ut probat Barb. *Axiom.* 222. n. 17. Fallit tamen, si ejus observantia injustum aliquid, aut rationi contrarium induceret, aut verba demonstrationis majoris expressionis, vel dubitationis tollendæ causâ posita essent, non ut aliquid operentur.

Quarta regula est: Quoties idem sermo duas sententias exprimit, ea potissimum excipitur, quæ reigerendâ aptior est. Textus in l. 67. ff. de *Reg. Jur.* c. *inspicimus.* 45. Eod. in 6. Sic in legato factio Ecclesiæ, si dubitatur, de qua senserit testator, censetur sensisse de Ecclesia domicilii, quia patria propria omnibus dulcior est. Tusch. *Pract. concl. lit. II. concl.* 94. num. 10.

Quinta regula est: Verba præcedentia declarant subsequencia, & è converso. l. *utrum.* ff. de *Pest. hered.* nam & ex procerio mentem, & intentionem, ac causam finalem di-

dispositionis colligi, animùmque proferentis declarari, novum non est. Barb. *Axiom.* 192. atque ideo incivile dicitur, totâ lege non perspectâ, de ea respondere. *l. incivile. 24. ff. de Leg. Rever. Christoph. Priggl. in Man. pr. de Appell. observ. 34. n. 8.*

10 *Sexta* denique regula est: verba dubia contra proferentem sunt interpretanda, utpote in cuius potestate fuit, legem apertius conscribere. *c. contra eum. 57. de R. F. in 6. l. 172. ff. Eod.* Quæ regula præcipuè obtinet in contractibus, ubi is, qui legem dicit, id est, qui partes in pacti constitutione egerit, puta venditor, locator domûs, &c. sibi ipsi imputare debet, quòd obscurum, & inexplicatum pactum reliquerit, eique proinde, si aliter se rem intellexisse dicat, meritò probatio imponitur juxta *l. 2. ff. de Probat.* Præterea hæc regula recepta est in probationibus, ut si testes ambiguerit, & obscurè deponant, aut verba privilegii duplicem sensû contineat, id noceant producenti, & contra eum fiat interpretatio per *c. 6. in fin. de Condit. appof. c. 8. §. quare de Prob.* Porro in sententiis judicum, & aliis actibus judicialibus regula ista non procedit. *l. 66. ff. de Judic.*

§. VI.

11 *Finis, & effectus* verborum significationis est, dicentis sententiam exprimere, & quod incognitum est, cognitum facere.

TITULUS XLI.

De Regulis Juris.

SUMMARIA.

1. Regula unde dicitur? 2. Quid sit? 3. 4. Quotuplex?
5. Quomodo ex jure fiat?
6. Quod sit objectum regulae juris? 7. Quibus verbis concipiatur? 8. Quis sit ejus finis?
9. Regula juris in quibus casibus? 10. 11. Et quatenus jus faciat? 12. Quando nam perdat suum officium?
13. Quomodo exceptio debeat esse de regula?

§. I.

Regula à regendo dicta est, vel quòd rectè dicat, nec aliquando aliorum trahat; vel quòd regat, aut normam rectitudinis præbeat; vel quòd distortum, pravumque corrigat. *c. regula. 2. dist. 3.*

§. II.

Regulam juris Paulus Jctus in *l. 1. ff. h. t.* ita definit: *regula est, quæ rem, quæ est, breviter enarrat, id est, quæ jus, quod in singulis rebus est constitutum, generalibus verbis, & brevi sententiâ complectitur, ac demonstrat.*

§. III.

Dividitur regula Juris in generalem, & particularem. Generalis est, quæ nullo certo loco, aut argumento comprehensa per universum jus effunditur, ut hæc: *Omnis res, per quascunque causas nascitur, per easdem dissolvitur. c. 1. h. t.* Et ista: *Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria, vel jactura. c. 48. Eod. in 6.* Particularis dicitur, quæ certo loco, aut materiæ adaptatur, ut hæc: *Beneficium Ecclesiasticum non potest licitè sine institutione canonica obtineri. c. 1. h. t. in 6.* Item ista: *Non est obligatoria contra bonos mores prælitum juramentum. c. 58. Eod. in 6.*

Præterea regulæ juris aliæ sunt juris Canonici, aliæ juris Civilis. Harum ducenta, & undecim ad finem Digestorum: Illarum undecim hic in antiquis, & octoginta octo in Sexto Decretalium recensentur; quarum expositionem in præcedentibus passim dedimus, & ubi quæque explicata sit, olim assignabimus, si Deus otium, & vitam concesserit.

Causa efficiens regulæ juris est ejusdem Author. Venit autem ab eo autore, à quo jus ipsum descendit: cum ex jure, quod est, regula fiat. *d. l. 1. ff. h. t.* Sic enim quia alibi traditum est, quòd per alium liceat contrahere matrimonium, *c. fin. de Procruat. in 6.* subire judicium. *l. 1. §. 2. ff. Eod.* jurisdictionem ordinariam exercere. *c. 7. de Offic. ordin. in 6. &c. inde*